

Závěrečná zpráva Centra židovské kultury ŠTETL za rok 2025

Činnost centra

Rok 2025 byl čtvrtým rokem systematické celoroční činnosti Centra židovské kultury ŠTETL. Tento projekt je organizován spolkem ŠTETL a Židovskou obcí Brno.

Činnost centra se v průběhu roku dále rozvinula jak po obsahové, tak po organizační stránce a potvrdila stabilní pozici Centra židovské kultury ŠTETL jako významné kulturní a vzdělávací instituce v oblasti práce s židovskou historií, pamětí a současnou kulturou.

Celoroční program zahrnoval desítky akcí různých formátů – divadelní představení, výstavy, přednášky, besedy, komentované procházky, filmové projekce, workshopy, pietní akce i rozsáhlé vzdělávací programy pro školy a pedagogy. Programy probíhaly v Brně, dalších městech České republiky i v zahraničí.

Festival ŠTETL FEST 2025

Největším projektem roku byl čtvrtý ročník mezinárodního festivalu židovské kultury ŠTETL FEST, který se uskutečnil v termínu 27. – 31. srpna 2025. Během pěti dnů se uskutečnilo více než 130 programových akcí, které navštívilo přes 11 000 diváků z České republiky i ze zahraničí. Prodejnost placených programů přesáhla 95 %, což potvrzuje stabilní a rostoucí divácký zájem.

Festival nabídl široké spektrum formátů: 35 besed a přednášek, 39 komentovaných procházek a prohlídek, 5 divadelních představení, 14 koncertů českých i zahraničních interpretů, 8 workshopů a 6 výstav. ŠTETL FEST tímto rozsahem a návštěvností potvrdil svou pověst největšího a nejvýznamnějšího festivalu židovské kultury v České republice a pravděpodobně i v evropském kontextu.

Celostátní soutěž *Srdce je oheň*

Významným celoročním projektem byla celostátní literárně-výtvarná soutěž *Srdce je oheň*, realizovaná v období 27. 1. – 31. 10. 2025. Projekt byl určen žákům a studentům základních, středních a základních uměleckých škol z celé České republiky a zaměřoval se na reflexi témat holokaustu, války, odvahy, naděje a lidské důstojnosti. Soutěž vznikla a byla realizována ve spolupráci s Gymnáziem Přírodní škola, které se dlouhodobě věnuje inovativním vzdělávacím formám, projektové výuce, a především tématu dětské tvorby v terezínském ghettu.

Soutěž pracovala s formátem studentských časopisů inspirovaných terezínskou tvorbou, které vznikaly pod vedením pedagogů a ve spolupráci s odborníky. Slavnostní vyhlášení soutěže a doprovodný program proběhly v rámci festivalu ŠTETL FEST. Výstava soutěžních prací byla instalována v Institutu Paměti národa Brno a navštívilo ji přibližně 1 200 osob; celková návštěvnost projektu dosáhla cca 1 500 návštěvníků.

Součástí festivalového programu bylo také speciální setkání účastníků soutěže a zapojených pedagogů, které vytvořilo prostor pro sdílení zkušeností, vzájemnou reflexi práce i navázání dalších kontaktů a spoluprací mezi školami. Tento formát se ukázal jako velmi přínosný a posílil komunitní a síťovací rozměr celého projektu.

Projekt se setkal s velmi pozitivní odezvou pedagogů, studentů i odborné veřejnosti a vytvořený soubor studentských prací má potenciál dalšího využití v edukačních programech.

Soutěž navázala na předchozí projekt Černý Petr z Terezína realizovaný v roce 2024 ve stejném formátu celostátní soutěže pro děti a mládež. Na základě mimořádně pozitivních ohlasů od zapojených studentů a pedagogů, odborné veřejnosti i řadových diváků budeme ve formátu pokračovat také v roce 2026.

Výstavy

Rok 2025 byl pro projekt Centra židovské kultury ŠTETL mimořádně silný v oblasti výstavních projektů, které byly koncipovány jako dlouhodobé odborné i edukační projekty.

Jedním z nejzásadnějších projektů roku byla výstava **Rabi Feder Superhero**, zahájená v rámci festivalu ŠTETL FEST. Projekt je věnován rabínu Richardu Federovi (1875–1970), výrazné duchovní autoritě poválečného Československa, a vznikl u příležitosti 150. výročí jeho narození.

Výstava originálním způsobem propojuje historický výzkum s výtvarným zpracováním. Autorkou vizuální koncepce je Petra Goldflamová Štětinová, scénář vznikl ve spolupráci s Arnoštem Goldflamem. Projekt pracuje s archivními dokumenty, osobními svědectvími i komiksovou zkratkou a záměrně se vyhýbá tradičnímu biografickému modelu.

Součástí projektu je doprovodná publikace, která propojuje komiksovou část s odbornou statí podloženou rozsáhlým archivním výzkumem. Publikace byla vydána v nákladu 500 kusů a slouží jako samostatný edukační a popularizační materiál.

Projekt měl v roce 2025 dvě výstavní podoby:

- **Rabi Feder Superhero: kresby Petry Goldflamové Štětinové a Oto Antonína Goldflama** (Arnoldova vila, do 5. 10. 2025),
- **Rabi Feder Superhero – dlouhodobá výstava** (Arnoldova vila, do 30. 8. 2026).

Výstava byla systematicky doprovázena komentovanými prohlídkami a programy pro školy i veřejnost a stala se jedním z pilířů celoroční činnosti centra.

V rámci festivalu ŠTETL FEST jsme zahájily také další výstavy, které pokračovaly v rámci celoročního programu:

- **Srdce je oheň** – Institut Paměti národa Brno (do 31. 10. 2025)
- **Hagibor, místo naděje** – Institut Paměti národa Brno (do 31. 10. 2025)
- **Nansenovy děti** – Vila Löw-Beer (do 31. 10. 2025)
- **Svědectví terezínských zdí** – kryt pod Kraví horou (do 17. 12. 2025)

Divadelní projekty

V roce 2025 byly pro veřejnost i školy uváděny inscenace **Příběh knihy**, **Noir Haas** a **Touha tvořit, touha žít**. Představení probíhala v Brně, dalších městech České republiky i v zahraničí.

Příběh knihy a Noir Haas – reprízy a zájezdy

V roce 2025 se uskutečnila řada zájezdů s inscenacemi Noir Haas a Příběh knihy, a to jak v České republice, tak v zahraničí:

6. 2. – *Příběh knihy*, Londýn

7. 2. – *Příběh knihy* (pro školy s lektorským úvodem), Londýn

11. 5. – *Příběh knihy*, Brněnec, ve spolupráci s Muzeem přeživších v Brněnci

20. 6. – *Noir Haas* na festivalu Jüdische Woche in Leipzig, ve spolupráci se Schaubühne Lindenfels

22. 10. – *Příběh knihy* a beseda s Angelou Strach, Praha

23. 10. – *Příběh knihy* (pro školy s lektorským úvodem) a beseda s Angelou Strach, Praha

8. 11. – *Noir Haas*, Dny židovské kultury Olomouc

Touha tvořit, touha žít

Inscenace ***Touha tvořit, touha žít*** byla premiérově uvedena v rámci festivalu ŠTETL FEST a následně zařazena do celoročního repertoáru Centra židovské kultury ŠTETL. Divadelně-hudební projekt oživuje díla Gideona Kleina, Hanse Krásky, Viktora Ullmanna a dalších terezínských autorů a prostřednictvím hudby a textu přináší svědectví o touze tvořit a žít i v podmínkách krajního útlaku. Inscenace propojuje autentické citace, hereckou interpretaci a živou hudbu a je uváděna jak pro veřejnost, tak v edukační verzi pro školy s lektorským úvodem.

Zájem veřejnosti a škol o divadelní projekty Centra židovské kultury ŠTETL, reflektovaný počtem repríz a zájezdových uvedeních, dokládá jejich význam, že slouží jako důležitý edukační nástroj s mezinárodním přesahem.

Edukace, školy a semináře

V období 1. 1. – 31. 12. 2025 se vzdělávacích programů centra zúčastnilo cca 1 560 studentů. Realizováno bylo 94 výukových programů, včetně divadelních představení pro školy, komentovaných prohlídek výstav a edukačních programů k soutěži Srdce je oheň.

Součástí vzdělávací činnosti byly také semináře pro pedagogy a pracovníky TIC z cyklu *Židé, dějiny a kultura*. V roce 2025 proběhlo pět seminářů s celkovou účastí přibližně 90 osob.

Publikační činnost

Rok 2025 byl pro projekt Centrum židovské kultury ŠTETL významný také v oblasti publikační činnosti. Vydané publikace rozšiřují dlouhodobé dramaturgické linie centra a slouží jako trvalý výstup výzkumné, edukační a kurátorské práce. Jednotlivé tituly jsou určeny jak odborné, tak širší veřejnosti a jsou využívány v rámci vzdělávacích programů i samostatné distribuce.

Třináct snů o svobodě

Na začátku roku 2025 vydalo Centrum židovské kultury ŠTETL ve spolupráci s nakladatelstvím Host svou první knižní publikaci *Třináct snů o svobodě*. Autorem knihy je historik Michal Konečný, který v ní přibližuje méně známé dějiny židovské komunity v Brně prostřednictvím třinácti výrazných osobností, jejichž životy formovaly kulturní, náboženské i politické dějiny města. Kniha je v běžné distribuci a v roce 2025 byla rovněž vybrána k rozhlasovému zpracování Českým rozhlasem.

Otto Eisler – reedice monografie

Ve spolupráci se spolkem Obecní dům Brno byla v roce 2025 vydána reedice monografie *Otto Eisler*, mapující kompletní dílo jednoho z nejvýznamnějších architektů moderního Brna. Vydání reedice bylo součástí širšího připomenutí Eislerovy osobnosti v rámci festivalu ŠTETL FEST i celoročního programu centra. Publikace obsahuje unikátní dokumentaci 36 realizovaných staveb, kompletní soupis díla a odborné texty v českém a anglickém jazyce. Kniha je určena odborné veřejnosti, studentům architektury i širšímu publiku se zájmem o moderní architekturu a urbanismus.

Po stopách Otto Eislera

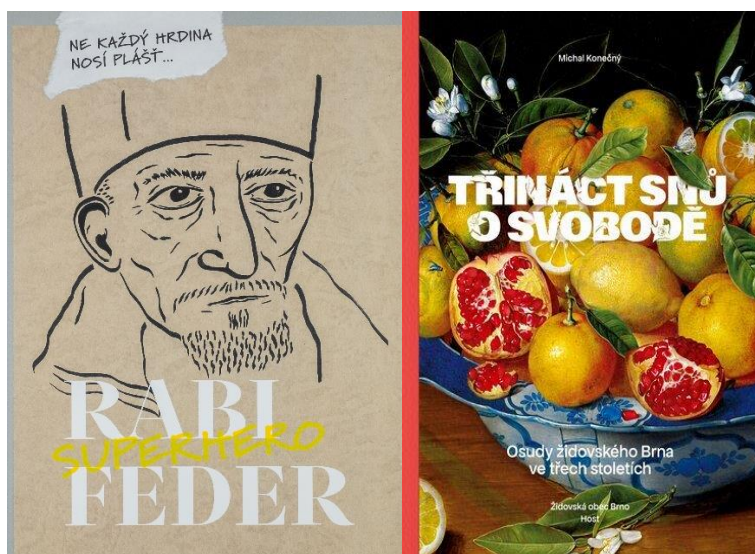
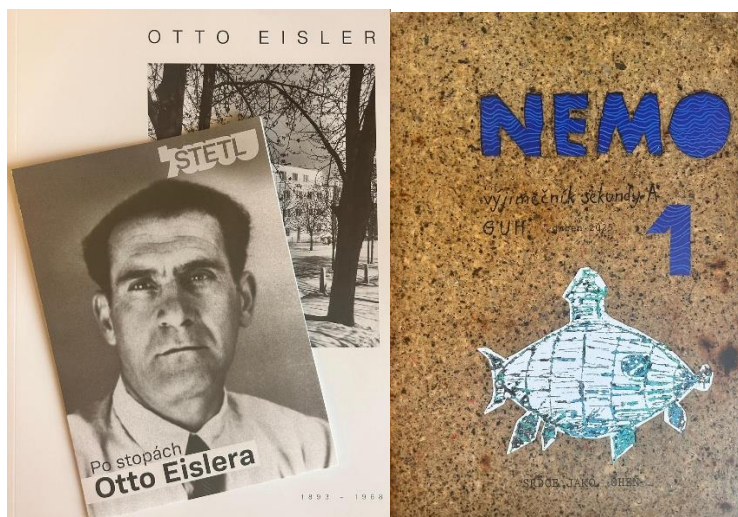
Na reedici monografie navázal tištěný průvodce *Po stopách Otto Eislera*, který byl uveden v listopadu 2025 při celodenní akci věnované Eislerovu odkazu. Publikace doplnila program zahrnující komentované prohlídky, site-specific výstavu a pietní akt položení Kamenů zmizelých za Otta a Mořice Eislerovy před jejich někdejší domovem.

Rabi Feder Superhero – doprovodná publikace

Doprovodná publikace ke stejnojmenné výstavě *Rabi Feder Superhero* rozšiřuje výstavní koncept o odborný a interpretační rámec. Publikace propojuje komiksovou část s odbornou statí podloženou rozsáhlým archivním výzkumem a slouží jako samostatný edukační materiál i při další odborné práci s tématem odkazu rabína Richarda Federa.

Časopis Nemo

Součástí publikační činnosti Centra židovské kultury ŠTETL v roce 2025 bylo také tištěné vydání časopisu *Nemo*, který vznikl jako výsledek celostátní soutěže *Srdce je oheň*. Autory časopisu jsou studenti Gymnázia Uherské Hradiště, jejichž práce se v soutěži umístila na prvním místě jako příklad kvalitní studentské tvorby, která dokáže citlivě a současně srozumitelně reflektovat historická témata. Časopis byl bezplatně distribuován návštěvníkům festivalu ŠTETL FEST.

Partneři centra

V roce 2025 Centrum židovské kultury ŠTETL spolupracovalo s řadou institucí na regionální, celostátní i mezinárodní úrovni, mimo jiné s Institutem Paměti národa Brno, Divadlem Husa na provázku, Centrem paměti a dialogu Bubny, Muzeem města Brna, Muzeem Brněnska, Židovským muzeem v Praze, Národním památkovým ústavem a zahraničními partnery.

Kameny zmizelých

Projekt Kameny zmizelých patří k dlouhodobým paměťovým aktivitám, které projekt Centrum židovské kultury ŠTETL systematicky rozvíjí.

V roce 2024 byl v rámci této spolupráce vytvořen specializovaný web projektu www.kamenyzmizelychbrno.cz obsahující mapu všech Kamenů, informace o připomínaných osobách i možnosti zapojení veřejnosti prostřednictvím položení nových nebo adopce a čištění stávajících Kamenů zmizelých. V roce 2025 projekt Centrum židovské kultury ŠTETL zajišťoval další rozšíření a aktualizaci webu. Stránky byly v průběhu roku přeloženy do angličtiny a rozšířeny o podrobnější informace k položeným kamenům.

V současnosti se na území Brna nachází více než 300 Kamenů zmizelých a jejich počet se postupně dále rozrůstá. V roce 2025 bylo na území města Brna položeno 45 nových Kamenů zmizelých.

Na organizaci doprovodných pietních a edukačních akcí se pravidelně podílejí Institut Paměti národa Brno a Muzeum města Brna. Databázová část webu byla vytvořena za odborné spolupráce s Encyklopedií města Brna. Projekt je finančně podporován Jihomoravským krajem.

Lidské zdroje a finanční zázemí

Rostoucí rozsah činnosti potvrdil nutnost další profesionalizace v rámci budování instituce s kmenovým personálem zajištění centra. V tuto chvíli je činnost Centra židovské kultury a produkce festivalu ŠTETL FEST zajištěna čtyřmi kmenovými zaměstnanci na částečné úvazky a dále externími spolupracovníky a odborníky. Financování bylo zajištěno z veřejných dotací, grantů, nadačních příspěvků, sponzorských darů, příjmů ze vstupného a vlastních finančních zdrojů Židovské obce Brno.

Hodnocení činnosti centra

Rok 2025 potvrdil stabilitu, odbornou úroveň a společenský význam projektu Centrum židovské kultury ŠTETL. Díky systematické dramaturgii, dlouhodobým projektům a silné edukační složce se centrum zařadilo mezi stabilní a respektované kulturní instituce města Brna.

Centrum zaznamenává narůstající zájem veřejnosti i škol. Programy Centra židovské kultury ŠTETL navštívilo v roce 2025 odhadem 15–17 tisíc účastníků napříč festivalovými, výstavními, divadelními i vzdělávacími aktivitami. Výrazně roste zejména poptávka po školních programech, seminářích a komentovaných formátech, což potvrzuje význam centra jako vzdělávacího partnera pro školy z Brna i celé České republiky.

Rostoucí zájem se odráží také v online prostoru. Webové stránky projektů zaznamenávají stabilní návštěvnost a profily na sociálních sítích dlouhodobě posilují svůj dosah – facebookový profil sleduje přibližně 5 000 uživatelů, instagramový účet více než 1 400 sledujících. Rok 2025 tak lze hodnotit jako období konsolidace i dalšího růstu, které vytváří pevný základ pro další rozvoj.

